

ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩ වාදනය සඳහා මානවයා දක්වන කැමැත්ත උදෙසා බලපාන හේතු සාධක පිළිබඳ අධ්‍යයනයක්

සමීක සමරතුංග

Abstract

සංගීත භාණ්ඩයක් යනු සංගීතමය නාදයක් උත්පාදනය කර ගැනීම සඳහා මානවයා විසින් නිෂ්පාදිත මෙවලමකි. නැතහොත් උපකරණයකි. නමුත් මානවයා නිපදවන බොහෝ භෞතික භාණ්ඩවල හෝ උපකරණ තුළ කිසියම් උපක්‍රමයක් භාවිතයෙන් ධ්වනි උත්පාදනය කළ හැකිව තිබේ. නමුත් සංගීතමය නාදයක් උත්පාදනය කරගැනීමට මානවයා තුළ පවතින්නේ අසීමිත ආශාවකි. එබැවින් සංගීත භාණ්ඩයක් යනු මිනිසා විසින් පූර්ව අවබෝධයක් සහිතව ගොඩනගා ගත් නිර්ණායකවලට අනුව සංගීතමය නාද ලෙස හඳුනාගත් ධ්වනි පරාසයක නාදය උත්පාදනය කරනා උපකරණයක් ලෙස සවිස්තරාත්මක ව හඳුන්වාදිය හැකිය. මානව පරිණාමය තුළ සමාජීය මෙන්ම සංස්කෘතික අරමුණු මත සංගීත භාණ්ඩය බිහිවීම සහ ඒ තුළ ගතිකයන් (Dynamics) නිර්මාණය වීම සිදු වූ බව සංගීත භාණ්ඩ ව්‍යුහකරණයේදී (Organology) හි පෙනී යන කරුණකි. සංගීත භාණ්ඩය මානව නිර්මාණයක් වීම මෙහි පොදු කරුණක් වන අතර මානව සිරුර වුව සංගීත භාණ්ඩයක් ලෙස ගත හැකිව තිබේ. එබැවින් සංගීත භාණ්ඩය නිර්මාණය සඳහා මානවයා වෙත ඇතිකරන සංස්කෘතික අභිප්‍රේරණය සංගීත භාණ්ඩය කෙරෙහි ප්‍රබලව බලපානු ඇත. කෘතීම ධ්වනික පරිසරයක් සංගීත භාණ්ඩය හරහා මවාගැනීමට මානවයා තුළ විශේෂ කැමැත්තක් තිබේ. එබැවින් තම සිතූම පැතුම් අනුව මානවයා ස්වයං බුද්ධියෙන් සංගීත භාණ්ඩ නිර්මාණයට පෙළඹෙන බව දක්නට ලැබේ. නමුත් එවැන්නකට මානවයා සමාජීය සත්ත්වයකු වශයෙන් පෙළඹෙන්නේ කුමන හේතුවක් නිසාවෙන්ද බව තවම නොවිසඳුන පැනයකි. එය මෙම පර්යේෂණයේ පර්යේෂණ ගැටළුව විය. මෙම පර්යේෂණයේ උපන්‍යාසය ලෙස ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩ වාදනයට මානවයා කැමැත්තක් දක්වනුයේ භෞතික තත්ත්වය අභිබවා ගිය සාමාජීය සහ මනෝමූලික තත්ත්වයක් නිසාය. යන්න පෙන්වා දිය හැක. මෙහි පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය ලෙස ක්‍රමවේද කීපයක් උපයුක්තය. සම්මුඛ සාකච්ඡා ක්‍රමය මෙහිදී යොදා ගැනුණි. ඒ අනුව සෞන්දර්ය කලා විශ්වවිද්‍යාලීය සංගීතවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශයේ විද්‍යාර්ථීන්ට නියමිත විෂයයක් වන සංගීත භාණ්ඩ ව්‍යුහකරණය විෂයයට අදාළව ඔවුන් විසින් නිර්මාණය කළ ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩ කීපයක් පිළිබඳ ඔවුන්ගෙන් සම්මුඛ සාකච්ඡා ලබා ගැනීම සිදු කර ඇත. එමෙන්ම විශ්වවිද්‍යාලයෙන් බාහිරව ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩ නිෂ්පාදනයේ යෙදෙන සංගීත භාණ්ඩ නිෂ්පාදකයන් තිදෙනෙක් සම්මුඛ සාකච්ඡාවට භාජනය කරමින් තොරතුරු ලබා ගැනීමද මෙහිදී සිදු කර ඇත. ප්‍රශ්නාවලි ක්‍රමය මෙහිදී අනුදත් තවත් ක්‍රමවේදයකි. ඒ අනුව, පර්යේෂණයට යොදාගන්නා විද්‍යාර්ථීන් සහ බාහිර පුද්ගලයන් සඳහා පොදු ප්‍රශ්නාවලියක් ලබාදීමෙන් දත්ත එක් රැස් කර ගැනීම මෙහිදී සිදු විය. එහිදී ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩ පිළිබඳ ඔවුන්ගේ දැනුම, ඒ පිළිබඳ ඔවුන්ගේ පෞද්ගලික ආකල්පය, ඔවුන් සතු ධ්වනි විද්‍යාත්මක දැනුම, ඔවුන් එවැනි සංගීත භාණ්ඩ නිර්මාණය කරන්නේ කුමන අරමුණු හේතුවෙන් ද ආදිය පිළිබඳ විමසා බලා ඇත. එසේම ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩයක් යනු කුමක්ද? සහ ඒ පිළිබඳ භාවිත නිර්වචන පිළිබඳ මෙහිදී අධ්‍යයනය කෙරේ. අන්තර්ජාල සෙවුම් ද මෙහිදී යොදා ගැනේ. ලබා ගන්නා දත්ත පිළිබඳ විවෘත විශ්ලේෂණයක් මගින් පර්යේෂණ ඵලය සහ එහි දාර්ශනික හරය පිළිබඳ කරුණු ඉදිරිපත් කිරීම මෙහිදී සිදුවිය.

මෙම පර්යේෂණයේ අධ්‍යයන අරමුණු පහත පරිදි පෙළ ගැස්විය හැක.

සංගීත භාණ්ඩ නිෂ්පාදනයට ස්වයං පෙළඹවීමක් ඇති කිරීම කෙරෙහි සංස්කෘතික අභිප්‍රේරණ මනස බලපාන බව හෙළිකර ගැනීම.

- සංගීත භාණ්ඩය බොහෝ විට නිරූපණය කරන්නේ එය නිෂ්පාදනය කරන්නාගේ සංස්කෘතික මනසයි. එහි නාදය සංස්කෘතික මුහුණුවරක් ගන්නේ එහි ධ්වනි භාවිත ස්වරූපය අනුවයි. ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩ තුළද එම කරුණු එසේ විය හැකිදැයි සහ සංස්කෘතිය මගින් ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩයකට අභිප්‍රේරණය සපයන බව මෙහිදී සනාථ කරනු ඇත.
- මානවයාගේ නිර්මාණාත්මක සංගීත බුද්ධියෙහි තුලනාත්මක දෘෂ්ටිය ස්වයං සංගීත භාණ්ඩ නිර්මාණයට බලපාන බව අවබෝධ කර ගැනීම.

- මානවයා නිතරම තම තුලනාත්මක බුද්ධිය මෙහෙයවා කටයුතු කරන්නෙක් සේම සාපේක්ෂ බහුවිධ බුද්ධිය භාවිත කරන්නෙකි. එකී කරුණ ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩ තුළදීද දක්නට ලැබෙන බව පෙන්වා දීම මෙහිදී සිදුවේ.
- තමා විසින් සැකසූ භාණ්ඩයන් වාදනය කිරීමෙන් ලබන තෘප්තිය ලබා ගැනීම සඳහා සංගීත භාණ්ඩය මානසික වශයෙන් බලපෑමක් ඇති කරන බව හඳුනා ගැනීම.
- තමා විසින්ම සැකසූ භාණ්ඩයක් වාදනය තුළින් ධ්වනිය නිර්මාණාත්මකව ලබා ගැනීමේදී නිර්මාණාත්මක මනස අවදි වීම තුළින් මානවයා සතුටක් ලබන බව මෙහිදී පෙනීයන කරුණකි. ඒ පිළිබඳව දාර්ශනික මුහුණුවරකින් සාකච්ඡා කිරීම මෙහිදී සිදුවේ.

ප්‍රමුඛ පද

සංගීතවිද්‍යාව (Musicology), සංගීත භාණ්ඩ ව්‍යුහකරණය (Organology), සංස්කෘතිය (Culture), අභිප්‍රේරණය (Motivation), මනස (Mind)

සංගීත භාණ්ඩයක් යනු සංගීතමය නාදයක් උත්පාදනය කර ගැනීම සඳහා මානවයා විසින් නිෂ්පාදිත මෙවලමකි. නැතහොත් උපකරණයකි. නමුත් මානවයා නිපදවන බොහෝ භාණ්ඩවල නාද නිෂ්පාදනය කරගැනීමේ හැකියාව තිබේ. උදාහරණයක් ලෙස මානවයා නිර්මිත “බංකුව” නම් උපකරණය දෙස බැලීමේදී එයට තට්ටු කිරීමෙන් හඬක් නිපදවීමේ හැකියාවක් තිබේ. නමුත් එය සංගීතමය නාදයක් ද ? යන්න ගැටලුවකි. එසේ නම් සංගීත භාණ්ඩයක් යනු මිනිසා විසින් නිර්මිත නිර්ණායකයන්ට අනුව සංගීතමය නාද ලෙස හඳුනාගත් සංඛ්‍යාත පරාසයක නාදය උත්පාදනය කරනා උපකරණයක් ලෙස හඳුන්වාදීම යුක්ති යුක්ත ය.

සංගීත භාණ්ඩයක් යනු කුමක් ද? පිළිබඳ ඇති විවිධ අර්ථකථනයන් මෙහිදී වැදගත් වේ.

“musical instrument, any device for producing a musical sound.”¹

“a device (such as a violin, piano or flute) used to make music”²

සංගීත භාණ්ඩයක විශේෂ ලක්ෂණයක් වනුයේ නිතරම එය වාදනයක් සඳහා පමණක් (playing) යොදා ගැනීම ය. ඩිජිටල් යුගය සමග සංගීත භාණ්ඩය යනු කුමක්ද ? යන්නේ සාම්ප්‍රදායික අර්ථ විචරණයන් බිඳ වැටෙනු ඇත. සමහර විට නාදයන් තුළ, අප හට සමීප නොවන නමුත් සංගීතය සඳහා යොදා ගන්නා බොහෝ හඬවල් ඇත. ඒවා අද වන විට බොහෝ විට මානවයාට සමීප වී ඇත. සංගීත භාණ්ඩ ද්වයක් එකවර නාද වීම තුළ මානව ශ්‍රමිකයන් දෙදෙනෙකුගේ ක්‍රියාවෙන් තොරව වාදනය වීම සහ නාද ඇතිවීම තුළ සංගීත භාණ්ඩය පිළිබඳ තවත් සිතිය යුතුය. එය සංගීතය හා සංගීත නිමැවුමක් ලෙස සිතිය යුතු ය. (music or music-making)

"A musical instrument is a self-explanatory term for an observed item in his own society; It is less easy to apply on a worldwide scale because the notation of music itself in such a wide context escapes definition."³

මෙහිදී පෙන්වා දිය යුතු වන්නේ music යන පදයක් instrument යන්නක් වෙත වෙනම තනි අරුතකින් නැගී සිටිනා බවයි. සංගීතය යන්න තුළ භාණ්ඩ හෝ උපකරණ යන වචන පිවිසීම තුළ එකී පාරිභාෂික වාග් මාලාවන්හි නිරුක්තිය අපහසු වන්නේ “සංගීතය” ලෙස අර්ථකථනය කරනා දෙය ස්වර ප්‍රස්ථාර තුළ බිඳ වැටෙන බැවිනි.

“සංගීතය” හඳුන්වන බොහෝ ක්‍රියාකාරකම් හා නාදමය උත්පාදනයන් බොහෝවිට උපකරණ හරහා බිහිවීමද මෙහිදී සලකා බැලිය යුතු බව හෝර්න් බොස්ටල් සහ කර්ට් සැක්ස් ප්‍රකාශ කර තිබේ. මෙය ඉතාම ප්‍රබල ප්‍රකාශයකි.⁴ උදාහරණයක් ලෙස “Type writer” දැක්විය හැකිය. එය තුළ කාල වාද්‍ය

¹ <https://www.britanica.com//Art/musical – instrument>.
² <https://www.merriam-websiter.com/dictionary/ musical 20% instruments>.
³ GROVE online dictionary (2008).
⁴ Hornbostel, Erich M. v. 1933. The Ethnology of African Sound-Instruments. Comments on 'Geist und Werden der Musikinstrumente' by C. Sachs. *Africa*. 6 (2): 129-57.

භාණ්ඩ ලක්ෂණ මෙන්ම තානික ස්වරූපයක් ද දැකිය හැකිය. එය උපකරණයකි. නමුත් සංගීත භාණ්ඩයක් ලෙස නොගනී. එසේ නම් "භාණ්ඩය" යන වදන තුළ සංගීතය පිළිබඳ අදහස් හෝ ඉගී නිර්මාණය වුවාට සංගීත භාණ්ඩය යන්න සරල අර්ථයෙන් ගත හැකි නොවන බව මින් පැහැදිලි වේ.

*"An instrument is a transformer. Transforming bodily gestures in physical time and space in to musical gestures in musical time and space."*⁵ යන Bielawski ගේ මතය අනුව instrument ලෙස සඳහන් වන්න කාලය හා අවකාශය මත වෙනස් මුහුණුවරක් ගනියි. තව අයුරකින් එය එක් ශක්තියක් තවත් ශක්තියකට පෙරලීම හෝ පරිවර්තනය වීම බඳුය. උපකරණයේ හැඩය මත සංගීතමය භාණ්ඩයක් ලෙස තීරණය කිරීම මේ වන විට වෙනස් වෙමින් පැවතීමට එය හොඳම උදාහරණයකි. නමුත් මුල් කාලීනව සංගීත භාණ්ඩය යනු "සංගීතය" යන්න නිර්මාණය හෝ එහි අර්ථකථනය සහ එය පවත්වාගැනීමේ නියමුවා ය.

එකම පවුලේ වුවද වයලීනය, වෙලෝව, වියෝලාව සහ ඩබල් බේස් යන වාදන භාණ්ඩ ගත් කළ සීමිත තුළ ඒවා රඟ දක්වනුයේ විවිධ ස්වර භූමිකා ය. විවිධ භෞතික ප්‍රමාණයන් ය. විවිධ වාදන ඉරියව් ය. මෙය සංගීත භාණ්ඩ වෙනස්වීමේ ලක්ෂණයකි.

සංගීත භාණ්ඩවල භෞතික සීමා හා භෞතික නියෝජනයන් පිළිබඳ නූතන අර්ථකථනවල ද ගැටලු පැන නගියි. බොහෝ විට සංගීත භාණ්ඩය නම් උපකරණය මානව ක්‍රියාකාරීත්වයෙන් නාද උත්පාදනය කරයි. වයලීනය, ගිටාරය, හෝ කුමන භාණ්ඩයක ද භෞතික මට්ටමේ හැඩයක් හෝ සීමාවක් සකසා තිබේ. එයට ක්‍රියාකරුවකු ලෙස මිනිස් බලයක් අවශ්‍ය වේ. නාදය උත්පාදනය වන්නේ භෞතිකවම ය. එනම් වයලීනයේ නම්, අලුවෙන් (bow) ඇතිල්ලීම සඳහා වන බලය සහ ස්වර හැසිරවීම හැරුණ කොට එහි නාදය, sound post, bridge, sound hole හා structure මත කම්පන ස්වරූප නිර්මාණය වේ. නමුත් jews harp, guimbarde වැනි සංගීත භාණ්ඩ වාදනය කරන්නාගේ මුඛ කුහර ප්‍රමාණය අනුව තාරතා අන්තරයන් උස් පහත් කරයි. එවිට මෙහි පැන නගින ගැටලුව මුඛ කුහරය උපකරණයක් ද යන්නයි. එවිට jews harp සංගීත භාණ්ඩ ගණයට වැටෙද යන ගැටලුව පැන නගියි. (මෙය නාදය උත්පාදනය වන ක්‍රමය අනුව ඇති ගැටලුවකි.) නමුත් මෙය ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩයක් ලෙස අර්ථකථනය කළ හැකි ය.

හේයිඩ් නම් සංගීත විද්‍යාඥයා විසින් උක්ත මතය පිළිබඳ සාර්ථක අදහසක් ඉදිරිපත් කර තිබේ. සංගීත භාණ්ඩයේ භෞතික හා තාක්ෂණික තත්ත්වය ඔහු හඳුන්වන්නේ technopomorphic ලෙසය. anthropomorphic යනුවෙන් ඔහු හඳුන්වන්නේ සංගීත භාණ්ඩය තුළ උපයෝගිත මානව ශක්තියයි. මේ සඳහා ඔහු යොදා ගන්නේ "dulcimer" නම් සංගීත භාණ්ඩයයි. එහි හඬ, එහි ඇති ධ්වනි පේට්කාව (sound box) මගින් නිපදවන අතර, කම්බි වලින් නැගෙන හඬ වර්ධනය එහිදී සිදුවේ. එය technopomorphic ලෙස හඳුන්වයි. පුද්ගලයා විසින් ඇගිලි හා මොළයෙහි ස්නායුක ක්‍රියාකාරීත්ව ආවේදන ආධාර කරගෙන එය වාදනය කිරීමද antropomorphic ලෙස අර්ථ ගැන්වේ යන්න හේයිඩ්ගේ අදහසයි. නමුත් ඔහු විසින් ම මෙහි තවත් අනුශංගික අංග කිහිපයක් වෙත අවධානය යොමු කරයි. එනම්, ඇගිලි තුඩු හැසිරෙන්නේ මාංශ පේශීන්ගෙන් බවත් මාංශ පේශීන් සඳහා ශක්තිය සැපයෙන්නේ ආහාර මගින් බවත්, ආහාර නිෂ්පාදනය පරිසරය හා සූර්යයා මූලික කරගෙන සිදුවන බවත් ය. එයින්ද අවසන නොදකින ඔහු සූර්යයා නිපදවූ මහා පිපුරුම (big bang) තත්ත්වය දක්වාද anthropomorphic යන්න විස්තරණය වන බව පෙන්වා දෙයි. එසේ නම් සංගීත භාණ්ඩය යන්න සහ එය වාදනය, චක්‍රාවාට නිර්මිත මහා පිපුරුමේ සිට පැවත එන්නක් බවත්, කාලය මත එහි අර්ථයේ වටිනාකම පරිණාමය වී ඇති බවත් මින් ධ්වනික ය.

ඉහත සිද්ධිය පැහැදිලි කිරීම සඳහා ඔහු විසින් (Hyde) යම් සටහනක් ද නිර්මාණය කර තිබේ. එය පහත පරිදි ය.

⁵ Bielawski, Ludwik. 1979. Instrumentalmusik als Transformation der Menschlichen Bewegung. Mensch - Instrument-Musik. The Limitations of Mapping as a Structural Descriptive in Electronic Instruments.

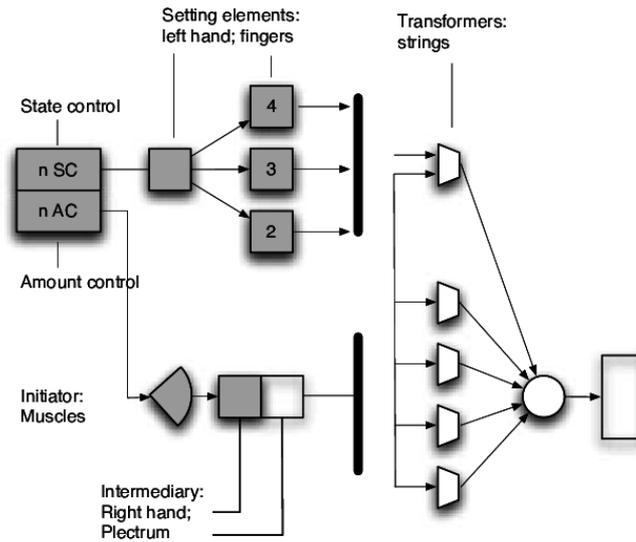

Figure 1: Scheme by the author.

“සංගීත භාණ්ඩයක් යනු කුමක්ද?” යන ගැටලුව මත ගොඩනැගෙන තවත් මූල සිද්ධියක් වේ. එනම් උක්ත කාරණය සහ බැඳි ක්‍රියාදාමයයි. එනම් භාණ්ඩය මගින් මානව සිරුරත් සිරුර මගින් භාණ්ඩ මතත් ඇති කරනා නොබිඳෙන සම්බන්ධතාවයයි. එය පහත ගැලීම් සටහනේ පරිදි විග්‍රහ කරගත හැක.

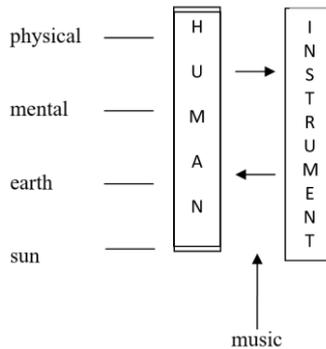

Figure 2: Scheme by the author.

තවදුරටත් මෙහි විග්‍රහය තුළ භාණ්ඩය හා මිනිසා අතර ඇතිවන නොබිඳෙන ක්‍රියාදාමය සේම, භාණ්ඩය හා මිනිසා යන දෙපාර්ශ්වයේ උපයෝගීතාවයෙන් ඇතිවන සංගීතය හෝ නාදයට ධ්වනික වටිනාකමක් සපයන්නේ කෙසේද යන්න විමසීම වටහේ ය. සන්නිවේදන මෙවලමක් ලෙස සංගීතය හා භාණ්ඩය පත්වන්නේ ඉහත අවකාශ තුළටය. එය සංගීත භාණ්ඩයේ සන්නිවේදන දාමය (communication chain) ලෙස හේයිඩ් හඳුන්වා දෙයි.

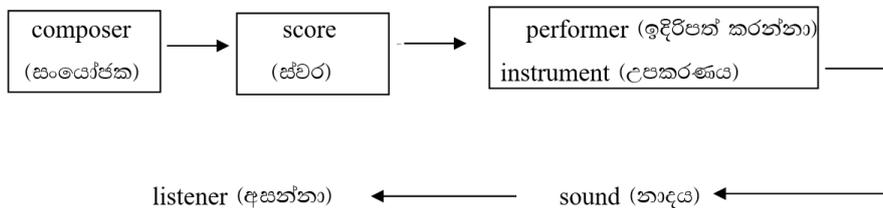

Figure 3: Scheme by the author.

සංගීත භාණ්ඩය යන්න ඉහත කාරණාව තුළ නූතන සංගීත පරිගණක මෘදුකාංග හරහා ඩිජිටල් යුගයේදී බිඳ වැටී තිබේ. එය පහත පරිදිය.

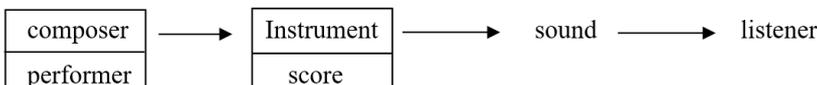

Figure 4: Scheme by the author.

උක්ත සටහන විකල්ප සන්නිවේදනදාමය ලෙස හේයිඩ් හඳුන්වා තිබේ. (model of alternative communication chain).

නූතන පරිගණක හෝ ඩිජිටල් සංගීත මෙවලම්, විද්‍යුතය භාවිතයෙන් සිදුවන සිද්ධි දාමයන්ය. ජීව පරිමාණයේ ශක්තීන් තිබියදී භාණ්ඩය මත යැපෙමින් අදාය (virtual) නාද උත්පාදනය හෝ නිර්මාණයට පරිගණකයට හැකියාව ලැබී තිබේ. මෙය සංගීත භාණ්ඩය යන සංකල්පය හා එහි අර්ථ ගැන්වීම් බිඳ දැමීමේ ප්‍රබලම සාධකයයි. පරිගණකය ඉදිරියේ මූසිකය හා ඩිජිටල් විත්‍ර පමණක් භාවිතයෙන් නිපදවන නාද කොතෙකුත් තිබේ. නිපදවන සංගීත නිර්මාණ ද බොහොමයකි. එවිට බහුකාර්ය පරිගණකයද සංගීතමය නාදයන් නිපදවන උපකරණයක් බවට පත් නොවේද ? නමුත් සංගීත භාණ්ඩය යන මූලික අර්ථය සමඟ එය ගැටෙන බව පෙනේ. එසේ නම් පෙර කී පරිදි ටයිප් රයිටරයට ද සංගීත භාණ්ඩයක් යැයි කිව හැකිව තිබේ. සරලව කිවහොත් “අදායමාන ක්‍රියාවලියක වුව නාදය තාක්‍ෂණික මට්ටමින් බිහිකළ හැකිය.” යන්න ඉහත කාරණයේ මූලික අදහසයි.

සංගීත භාණ්ඩයක නාදය තුළ සිදුවන වලනයන්, එය වාදනය කරන්නා හෝ ඉදිරිපත් කරන්නා අතර මෙන්ම නාද අතර ද වලනයන් මත ක්‍රියාදාමයක් ලෙස සිදු වුණි. නමුත් වර්තමානයේ එය වෙන වෙනම යැපෙන ක්‍රියාදාමයන් ද්විත්වයක් බවට පත්ව ඇත.

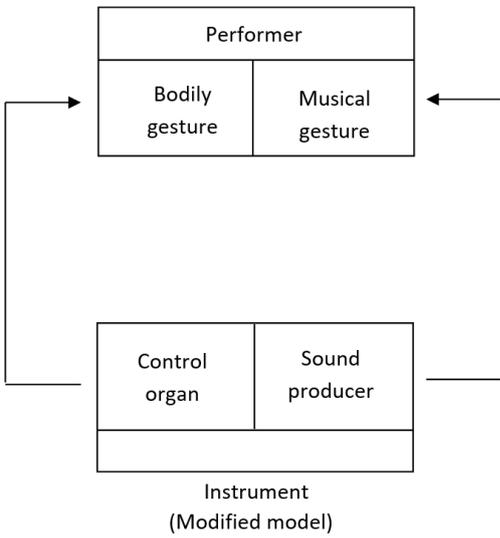

Figure 5: Scheme by the author.

නූතනයේ විය නොහැකි යැයි සිතන දේ ඉටු කරමින් “උපකරණ” යන්න සංගීතයට වඩා පරිණාමය වී අති බව මෙහිදී පෙනේ. පටිගත කිරීමක් තුළ බොහෝ විට සිදුවන්නේ පුද්ගල මනෝභාවය තුළ ඇති විත්ත වලනය හා බැඳී සංගීතමය සංවරණයන් එයට උපකාරී වන උපකරණ දහස් ගණනකින් මනසේ විත්‍රණයට සමරූපී ලෙසින් ප්‍රතිදානය (output) කිරීම සඳහා අවශ්‍ය වන පරිදි දත්ත සැකසීමයි. (data procesing).

සංකල්පමය වශයෙන් සංගීත භාණ්ඩය යන්න පිළිබඳ ඉදිරිපත් වන මූලික මතවලට විරුද්ධවීම හෝ ප්‍රතිකේෂ්ප කිරීම සඳහා මෙය යොදා නොගැනේ. නමුත් ඒ පිළිබඳ සාපේක්‍ෂ බහුවිධ දෘෂ්ටිමානයෙන් විචාරාකෂීය යොමු කරන විට එය සඳහා ඉහත කරුණු ද අපට හමුවේ. නූතන ලෝකය තුළ එම කරුණු ලඝුවෙන් තැකිය හැකි ද නොහේ. බොහෝවිට මේ සියලු මතවාද දෙස බලන කළ පෙනෙන්නේ මේ සියල්ල කාල අවකාශ තරණයෙන් මානව විත්තනය තුළ බිහි වූ සංස්කෘතික, ආර්ථික, මානව සම්බන්ධතා සහ තාක්‍ෂණික බලකාමිත්වය මත ගොඩ නැගුන බවයි.

සංගීත භාණ්ඩය යනු කුමක්ද ? යන්න නූතනයේ පර්යේෂණ මට්ටමේ පවතී. ක්වෙන්ටම් (quantum) සංගීතය යන්න බිහිවූ විට මෙය තවත් පරිණාමය වනු ඇත. එවිට ක්වෙන්ටම් යන නම සමඟ අදාළ උපකරණයේ නම පමණක් යෙදෙනු ඇත. උදාහරණයක් ලෙස ක්වෙන්ටම් තාක්‍ෂණයෙන් නිපදවා ඇති “ක්වෙන්ටම් යතුරු පුවරුව” (quantum keyboard) යන්න දැක්විය හැකිය. බහුකාර්ය පද්ධති සහ ක්‍රියාදාමවල සංකෝචිත අවස්ථාවක් ක්වෙන්ටම් තත්ත්වය විශද කරවයි. එවන් යුගයක් මත සංගීත භාණ්ඩයක් යනු කුමක්ද ? යන්න පිළිබඳ පොදු නිශ්චිත අර්ථයක් සැපයීම අපහසු ය. නමුත් අධ්‍යයනයේ

පහසුව උදෙසා සංගීත භාණ්ඩයක් යනු කීම, යන්න පොදු අර්ථයෙන් බැහැරව තම තම නැණ පමණින් විසඳා ගත යුතු ගැටළුවක්ව පවතියි.

ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩ වාදනයට මානවයා දක්වන්නේ කැමැත්ත කෙරෙහි බලපාන සාදක මෙම පර්යේෂණයේ මුඛ්‍ය අංගයයි. “ස්වයං” යන වදන ද මෙම ලිපියෙහි ලා වැදගත් ආස්ථානයක් හිමිවන්නකි. තම යන අර්ථය හෝ පෞද්ගලිකත්වය පිළිබඳ ආකල්පයක් එහි ධ්වනිතය. සමාජ විද්‍යාත්මක වශයෙන් “ස්වයං” යන අර්ථය ඉතා වැදගත් වන්නේ සමාජයීය යහපැවැත්ම උදෙසා ය. පුද්ගල අන්තර් සහසම්බන්ධතාවක් සහ පුද්ගල පෞරුෂය ආදී කාරණා සම්බන්ධයෙන් “ස්වයං” යන්න ඉතා වැදගත් ය. ඒ තුළ පෞද්ගලිකත්වය විෂද වනු ඇත. පෞද්ගලිකත්වය මත ගොඩනැගෙන ආත්මාර්ථකාමය හෝ තමන් අනුදත් බව යන්න සංගීත භාණ්ඩ කෙරෙහි වැදගත් වන්නකි. මිනිසා සමාජයීය සත්ත්වයෙකි යන අපරිද්ග මතය තුළ ස්වයං යන්න වැදගත් වේ. ඒ සමාජ සන්නිවේදන හා සමාජානුයෝජන ක්‍රියාවෙහිද ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩයක් තුළ පැනෙන අදහස තබා හෝ තමා මූලික ආත්මාර්ථයෙහි ගැනෙන්නක් බව මෙහිදී පෙනේ. පෙර සඳහන් කළ පරිදි මානවයා හා සංගීත භාණ්ඩය අතර සම්බන්ධය අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් බැඳී පවතී. සංගීත භාණ්ඩයෙන් මානවයා වෙතටත් මානවයා විසින් සංගීත භාණ්ඩයක් සමඟත් පළමුව ඒකාත්මික වන්නට ආසාවක් ඇති කරගනු ලබන්නේ පෞද්ගලිකත්වය යි. එනම් තම උප විඥාණය සමඟ බද්ධ වීමෙනි. ඒ හා භාණ්ඩය ඒකාත්මික මනසක් කරා යොමු කර ගැනීමේ ආශාව ඇතිවන්නේ ආත්මාර්ථය තුළය. එය සංගීත භාණ්ඩය හා මානවයා එකිනෙකට සම්බන්ධ වන පළමු පියවරයි. ඉන්පසු අත්හදා බැලීම හෝ එය ප්‍රායෝගිකව සමාජය සමඟ බද්ධ කර ගැනීමට උත්සාහ දරයි. මේ සියලු කරුණු තුළ ස්වයං හෝ තමා යන්න නිරූපණය වන බව පෙනේ. ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩ පිළිබඳ මෙකී පර්යේෂණයේ අනාවරණය වූ කරුණු පිළිබඳ අවධානය යොමු කිරීමෙන් ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩ වාදනයට මානවයා කැමැත්තක් දක්වන්නේ ඇයිද ? යන පැනයට පිළිතුරු කීපයක් ලැබේ. ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩයක් නිර්මාණය කර ගැනීමට බලපාන හේතු පිළිබඳ මෙහිදී විමසා බැලිය යුතුය.

මෙහිදී දායක වුණු සෞන්දර්ය කලා විශ්ව විද්‍යාල විද්‍යාර්ථීන් බොහොමයකගේ ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩයක් නිර්මාණය පිළිබඳ මතය වූයේ තමන් හදාරණ විෂය අවශ්‍යතාවය සඳහා තමන් විසින් ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩ නිර්මාණය කළ බවයි. ඔවුන්ගේ අධ්‍යයන පටය අනුව ඔවුන් එම භාණ්ඩ සංගීත භාණ්ඩ ලෙස පිළිගැනීමට යම් බියක් දක්වනු ඇත . එයට හේතුව වන්නේ පොදු සම්ප්‍රදාය මගින් හෝ සංස්කෘතිය මගින් පනවාගත් පූර්ව විනිශ්චයන් හෝ පූර්ව නම් කිරීම වලට හෝ න්‍යායයන්ට විරුද්ධවීමට ඇති අකැමැත්ත නිසාය. බොහෝ භාණ්ඩ නිෂ්පාදන මට්ටම අතින් ප්‍රාථමික ස්වරූපයක් ඉසිලීමද ඊට ප්‍රධාන හේතු ලෙස මෙහිදී පෙනී යන සත්‍යයකි. නමුත් එක් විද්‍යාර්ථීයෙකුගේ අදහස වූයේ තමන් ස්වයං සංගීත භාණ්ඩ නිර්මාණය කරන ලද්දේ තමා උදෙසා බවයි. ඉහත කුමන ප්‍රකාශයන් පිළිබඳ සැලකිලිමත් වුවත් එහි අවසාන අර්ථය “තමා” යන්න වටා හෝ “මම” යන්න වටා ගොඩනැගී ඇති බවයි. අධ්‍යයන අවශ්‍යතාවය තුළ මතුවන්නේ “තමා” යන අර්ථය, තමන් විසින් ඇති කරගත යුතු ශික්ෂාව හෝ අධ්‍යයනය යන අර්ථයයි. එයින් පෙනී යන්නේ ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩ තුළ විවිධ අරමුණු තිබුණ ද අවසාන ඒ සියල්ල ස්වයං චින්තනයෙන් “තමා” යන්න මූලික කරගෙන නිපද වූ බවයි. එය ආත්මාර්ථකාමීත්වය දනවන මමත්වය පිළිබඳ අදහසක් ලෙස නොගත යුතුය.

විද්‍යාර්ථීන්ගෙන් පරිබාහිර ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩ භාවිත කරනා හා වාදනයට රුචිකත්වය දක්වන්නන් තුළ අධ්‍යයන අවශ්‍යතාවයකට එහා ගිය අරමුණු ඇති බව පෙනේ. සුමිත් සුබසිංහ⁶ විසින් සකසන ලද “මිතුරු බෙරය”⁷ (friendly drum) (රූපය 13 බලන්න) ඊට උදාහරණයකි. ශ්‍රී ලංකා ජාතික ශිල්ප සභාව හා කර්මාන්ත දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සංවිධානය කළ නව නිර්මාණ තරගය උදෙසා ඔහුගේ ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩය එළි දැක තිබේ. එය නව නිපැයුමකි. එමෙන්ම එය 2018 වර්ෂයේ ජනාධිපති සම්මානයට පාත්‍ර වූවකි. එය අවනද්ධ භාණ්ඩ (percussion) ගණයට වැටෙනා සංගීත භාණ්ඩයකි. ඔහු විසින් ම සකසන ලද “ලංකා රංගිය”⁸ ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩය ද 2016 වසරේ ජනාධිපති සම්මානයට පාත්‍ර වූ සංගීත භාණ්ඩයකි. මෙම කරුණු දෙස බැලීමේදී පෙනී යන්නේ එවැනි ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩයක් නිර්මාණය සඳහා ඔවුන්ගේ අදහස ගොඩනැගුනේ දේශපාලනික අවකාශය හෝ රාජ්‍ය අනුග්‍රහය ලද මත අභිප්‍රේරණය නිසා බව මෙන් ම ආත්මාර්ථය තුළ සැඟව තිබූ නිර්මාණාත්මක මනස හා වෛතසික අවදි වීම නිසා බවය.⁹

⁶ පසඟතුරු තුර්ය වාදන භාණ්ඩ නිෂ්පාදකයෝ නමින් සංගීත භාණ්ඩ නිෂ්පාදන ආයතනයක් පවත්වාගෙන යන්නෙකි.
⁷ සුමිත් සුබසිංහ විසින් නිර්මිත ස්වයං නිර්මිත අවනද්ධ සංගීත භාණ්ඩයක් සඳහා භාවිත වන සංගීත භාණ්ඩ නාමයකි.
⁸ සුමිත් සුබසිංහ විසින් නිර්මිත ස්වයං නිර්මිත තන්ත්‍රීය සංගීත භාණ්ඩයක් සඳහා භාවිත වන සංගීත භාණ්ඩ නාමයකි.
⁹ 10.11.2018 දින සුමිත් සුබසිංහයන් සමඟ කළ සම්මුඛ සාකච්ඡාවක් ඇසුරිනි.

මීට තවත් කදිම උදාහරණයක් ලෙස ස්වයං නිර්මිත බටනලාවාදනයේ යෙදෙන ප්‍රේමසිරි එදිරිසිංහ¹⁰ දක්විය හැකිය. ඔහුගේ ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩ වාදන අරමුණු වී ඇත්තේ වාදකයෙකු හා ගුරුවරයෙකු වශයෙන් කටයුතු කිරීමේදී ඔහුට ඇති වූ ගැටලු නිරාකරණය කර ගැනීමයි.¹¹ මෙහි ගැටලු වශයෙන් ඔහු සඳහන් කරන්නේ බටනලාවන්හි තාරතාවය පිළිබඳ ඔහුට ඇති වූ ගැටලු හා ස්වර ස්ථාන වල නිරවද්‍යතාවය පිළිබඳ ඔහුගේ මනස දක්වන පෙළඹවීමයි. මෙහිදී වැදගත් කරුණක් වන්නේ තම මනස පිළිබඳ එනම් තමා මූලික කොටගන්නා සංගීත මනෝභාවයන් පිළිබඳ ඔහු දරණ ස්වයං වින්තනයයි. මෙම ස්වයං වින්තනය පුද්ගල බද්ධය. පෞද්ගලිකත්වය ඉස්මතු කරවන සුළුය. එය ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩ පිළිබඳ අධ්‍යයනයේදී මතු වන වැදගත් කරුණකි. මේ පිළිබඳ මතු වූ තවත් අදහසක් විජිත නාවෙල¹² විසින් ඉදිරිපත් කරන ලදී. ඔහුගේ මතය වූයේ ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩ නිෂ්පාදනය සඳහා කුඩා කළ සිට ඔහු ජීවත් වූ ග්‍රාමීය පරිසරය හා තමාගේ ආර්ථික අපහසුතා එයට හේතු වූ බවයි. සංගීතයට ආසාව ඇති නමුත් සංගීත භාණ්ඩ වාදනය පිළිබඳ කැමැත්ත ඉටු කර ගැනීමට තම සමාජ පන්තිය විඳි ගැටලු හා කාලීන තත්වයන් නිසා ඔහු විසින් ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩ වාදනයට පෙළඹුණ බව ඔහු විසින් සඳහන් කරන අතර ඔහුගේ ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩ සඳහා පසුකලෙක රෝහණ බැද්දගේ මහතා හඳුන්වා දුන් “සින් ස්වර සප්තකය”¹³ හේතු වූ බව පෙන්වා දෙයි. ඔහු විසින් ස්වයං නිර්මිත “සින්සර තරංගය”¹⁴ (රූපය 08 බලන්න) ලෙස හඳුන්වන “සයිලෝන්” (xylophone) ගණයට වැටෙන සංගීත භාණ්ඩය මීට උදාහරණය ලෙස ඔහු ඉදිරිපත් කරයි.¹⁵

මෙම පර්යේෂණය සඳහා යොදාගත් බොහෝ අය සංගීතය පිළිබඳ යම්කිසි දැනුමක් ලබාගත් අය වීම සුවිශේෂී වෙයි. මෙම ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩයන් නිර්මාණය පිළිබඳ දැනුම්වත් වූ අයුරු පිළිබඳ අදහස් ඉදිරිපත් කිරීමේදී බොහෝ පිරිස් විවිධ අදහස් මතු කර දක්වූ අතර ඒ අතරින් ප්‍රධාන මත කිහිපයක් පහත පරිදිය.

1. ගුරුවරුන් සමග පැවැත්වූ සම්බන්ධතාවයන්
2. කුඩා කළ සිට නව නිර්මාණ හෝ සංගීතය පිළිබඳ යන ද්විකරුණ සම්බන්ධයෙන් ඇති කරගත් ස්ව කැමැත්ත
3. ක්‍රීඩාව හා විනෝදය පිණිස සිදු කළ ක්‍රියාකාරකම් මගින් ඇති කරගත් දැනුම
4. උසස් අධ්‍යාපන පාඨමාලාවන්හි නිරත වීම
5. සංගීත භාණ්ඩ කීපයක් වාදනය අධ්‍යයනය කිරීමෙන් ලත් දැනුම

¹⁰ සහකාර විදුහල්පති, තක්සිලා මධ්‍ය මහා විද්‍යාලය, හොරණ.
¹¹ 08.11.2018 දින ප්‍රේමසිරි එදිරිසිංහයන් සමග කළ සම්මුඛ සාකච්ඡාවක් ඇසුරිනි.
¹² සංගීත භාණ්ඩ නිෂ්පාදක, සංගීත උපගුරු, රාජකීය විද්‍යාලය, හොරණ.
¹³ මෙය රෝහණ බැද්දගේ මහතා විසින් 2016 වර්ෂයේ හඳුන්වා දුන් ස්වර ග්‍රාමයකි. ස්වර ස්ථාන 12ක් සහිත මෙම ස්වර ග්‍රාමය ශ්‍රී ලාංකේය ජන සංගීතය මූලික කරගෙන නිර්මාණය වූවකි. ශ්‍රී ලාංකික ජන ගායනා හා වාදන උත්තර භාරතීය රාගධාරී සංගීතයේ ආභාෂය ලබමින් වර්ධනය වී තිබීම ලංකානු අනන්‍යතාවය ගොඩ නැගීමට ගැටලුවක් වී ඇති බව සඳහන් කරන බැද්දගේ මහතා ඒ සඳහා සමාන්තර ස්වර ග්‍රාමයට (Equal temperament) වෙනස් වන අයුරින් නිර්මාණය කරගත් සංඛ්‍යාත පරාසයක් මෙම ස්වර ග්‍රාමයට යොදා ගන්නා ලදී. එම ස්වර දොළොසේ සංඛ්‍යාත පරාසයන් පහත පරිදිය.
ස – 261.6Hz
ඊ – 274.8Hz
ඊ – 293.7Hz
ඉ – 311.2Hz
ඉ – 329.5Hz
ම – 349.2Hz
ම’ – 370.0Hz
ප – 391.6Hz
ධ – 415.0Hz
ධ – 440.0Hz
නි – 466.0Hz
නි – 493.8Hz
(වැඩි විස්තර සඳහා රෝහණ බැද්දගේ රචිත සින්සර සප්තකය පර්යේෂණ පත්‍රිකාව කියවන්න.)
¹⁴ විජිත නාවෙල නිර්මාණය කළ ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩය හඳුන්වන නාමයයි.
¹⁵ 10.11.2018 දින විජිත නාවෙල මහතා සමග ඔහුගේ නිවසේදී සිදු කළ සම්මුඛ සාකච්ඡාවක් ඇසුරෙනි.

මෙහිදී බොහෝ දෙනෙකු ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩ කෙරේ තම අවධානය යොමු කළ තවත් හේතුවක් ලෙස අලුත් දෑ අත්හදී බැලීමට ඇති ආසාව පෙන්වා දිය හැකිය. එමෙන්ම බොහෝ පිරිස් ස්වභාවික අමුද්‍රව්‍ය මේ සඳහා යොදාගෙන තිබේ. ස්වභාවික පරිසරයෙන් ලබා ගත හැකි අමුද්‍රව්‍ය පහසුවෙන් සපයා ගැනීමට හැකි වීම ඊට හේතුව ලෙස බොහෝ දෙනෙකුගේ මතය විය. එහිදී ලී පතුරු, උණබට කැබලි, පොල්කටු, හම් වර්ග හා දව වර්ග දැක්විය හැකිය. ප්‍රති නිෂ්පාදනය කළ මිශ්‍ර ලෝහ වර්ග ද යොදාගෙන ඇති අතර ලෝහ වර්ග ද ස්වභාවික පරිසරය ඇසුරින් නිර්මාණය කරගන්නා දෙයක් ලෙස අර්ථකථනය කිරීම යුක්ති යුක්ත ය.

ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩ නිර්මාණයෙහි යොදාගැනෙන තාක්‍ෂණය සරල මට්ටමේ සිට සංකීර්ණ තත්ත්වය දක්වා ගොඩනැගෙනු ඇත. වඩු කාර්මික උපකරණ මෙන්ම විද්‍යුත් යන්ත්‍ර සූත්‍ර දක්වා භාණ්ඩ නිෂ්පාදන තාක්‍ෂණයේදී යොදා ගෙන තිබේ. එහිදී නිෂ්පාදනය පහසු වීම හෝ අපහසු වීමක් පිළිබඳ සිතීමට වඩා තම ස්වයං නිර්මිත භාණ්ඩය තම අභිමතාර්ථවලට අනුව සාර්ථක නිමැවුමක් ලෙස දැකීමට ඔවුන් තුළ ඇති වූ සිතුවිල්ල එයට හේතුව වී ඇති බව පෙනේ. එහිදී යතුකැටය, නියන, කියන grinders, revert machine, යකඩ ඇණ, blowers ආදී උපකරණ ඔවුන් බොහෝ විට යොදාගෙන තිබෙන බව දැක්නට ලැබේ.

සංගීත භාණ්ඩයක ධ්වනි විද්‍යාත්මක සත්‍යතා පිළිබඳ අධ්‍යයනය කිරීමට ඔවුන් තුළ ඇති කැමැත්ත ද මෙහිදී නිරීක්‍ෂණයන්ය. සංගීත භාණ්ඩයක ධ්වනි උත්පාදන සිද්ධාන්ත පිළිබඳව කළ අධ්‍යයන ප්‍රායෝගික භාවිතය තුළ සත්‍ය වශයෙන් සිදුවන අයුරු දක දක ගැනීමට ඇති ආශාව හා ක්‍රම ක්‍රමයෙන් ධ්වනිය පිළිබඳ සිදුවන වෙනස්කම් පිළිබඳ අධ්‍යයනය කිරීමෙන් හා ප්‍රායෝගිකත්වය මගින් ඒ පිළිබඳ අත්දැකීම් ලබා ගැනීම මෙහිදී මතු වූ තවත් කරුණකි.

බොහෝ දෙනා ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩ වාදනයට කැමැත්තක් දක්වන ප්‍රධාන කාරණා කිහිපයක් පිළිබඳ ඉහත සාකච්ඡා කර ඇත. ඉන් පරිබාහිරව ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩ වාදනයට කැමැත්තක් දක්වන හේතු ද මෙහිදී අනාවරණය විය. තම ශරීරය සංගීත භාණ්ඩයක් ලෙස යොදා ගනිමින් එයින් ඉපැදෙන නාදය පිළිබඳ සංවේදී මනසක් ඇති කරගැනීම මෙහි තවත් පාර්ශ්වයකි. තම ශරීරයේ අංගවලට අතින් ගැසීමෙන් මෙන්ම “කටහඬ” සංගීත භාණ්ඩයන් ලෙස භාවිත කිරීමෙන් සිදු කරනා ක්‍රියාකාරකම්වලට ද තවත් පිරිසක් කැමැත්තක් දක්වයි. මෙය ඉතා ප්‍රබල සංසිද්ධියකි. තම ශරීරය උපයෝගිතාවෙන් තමා විසින් නාදය නිෂ්පාදනය කරගනිමින් එය ශ්‍රවණයට ඇති කැමැත්ත නිසා එය ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩයක් ලෙස අර්ථ විවරණය කර ගැනීම යුක්ති යුක්ත වේ.

මෙම ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩ නිර්මාණය කරමින් වාදනය කරනා බොහෝදෙනා තමන් නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩය සෙසු අය සමඟ වාදනය කර තිබේ. තම මිතුරන්ට ද එය වාදනය කිරීමට අවස්ථාව දෙමින් අන්‍යයන් සමඟ සමාජීය වශයෙන් සම්බන්ධතා ඇති කර ගැනීමට කැමැත්තක් දක්වන බව ද මෙම පර්යේෂණයේදී පෙනී ගිය සත්‍යයකි. එමෙන් ම සාමූහික වශයෙන් වාදනය කළ හැකි සංගීත භාණ්ඩ නිර්මාණය එහි උච්ච අවස්ථාවකි. සුමිත් සුබසිංහ නිර්මිත මිතුරු බෙරය එවැන්නකි. ශ්‍රී ලාංකේය අවනද්ධ සංගීත භාණ්ඩයක් වන බංකු රබානේ ආකෘතිය සමඟ ලතින් ඇමරිකානු “කජොන්” (cajón) සංගීත භාණ්ඩයේ ධ්වනි උත්පාදන ක්‍රමවේදයන් භාවිතයෙන් සකසා ඇති මෙම සංගීත භාණ්ඩය සාමූහිකව වාදනය කිරීමට හැකි සංගීත භාණ්ඩයකි. එහිදී සාමූහිකව එක්වෙමින් වාදනය කළ හැකි බවක් තිබේ. එහිදී සංගීත භාණ්ඩය සමඟ සමාජානුයෝජනය සහ පුද්ගල අන්තර් සම්බන්ධතා ඉතා සුහදශීලී වටපිටාවක ගොඩනගා ගත හැකි ය. එමෙන් ම එහි අභිවර්ධනය සඳහා අවශ්‍ය වටපිටාව හා අදහස් ද එයින් ගොඩනගා ගත හැකිව තිබේ. එබැවින් මිතුරන් අතර සුහදශීලී චරිතයක් වීමටත් ඔවුන් අතර කැපී පෙනෙනා සෞන්දර්ය වින්තනයක් හෙබි මිතුරෙකු වීමටත් එමඟින් අවස්ථාව ලැබෙන බව මෙහිදී සුමිත් සුබසිංහයන් විශ්වාස කරයි. එය යහපත් ප්‍රවණාවයකි. එමෙන් ම මිතුරන් වෙත නැවුම් අත්දැකීමක් ලබාදීමට ද මෙමගින් හැකියාව ලැබෙන බව ද විමර්ශනය විය. එමෙන්ම මිතුරන්ගෙන් ලබාගන්නා නව අදහස්, නව අධ්‍යයනයන් කෙරේ උපකාර වන බවද මෙහිදී පෙනී ගිය කරුණකි. සමහර අය එය මිතුරන් සමඟ අත්හදා බලා නැත. එවැන්නන් හුදකලාව ප්‍රිය කරමින් සංගීත භාණ්ඩය සමඟ බැඳීමට හෝ ඒකාත්මික වීමට කැමැත්තක් ඇති බවද නොපෙන්වීම ද මෙහිදී කැපී පෙනුණි.

මෙහිදී මතු වූ වැදගත් කරුණක් ලෙස දැක්විය හැකි කරුණක් වන්නේ සංස්කෘතික අභිප්‍රේරණයයි. ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩ නිෂ්පාදනය සඳහා සංස්කෘතිය මගින් ඇති කරන බලපෑම හේතුවේ. සුමිත් සුබසිංහ නිර්මිත මිතුරු බෙරය බංකු රබාන ආශ්‍රයේ ගොඩනැගුණු සංගීත භාණ්ඩයකි. ආකෘතිමය පාර්ශ්වය අතින් ශ්‍රී ලාංකීය සංස්කෘතික මුහුණුවරක් ලබාදී ඇති අතර වාදනය තුළ ද ශ්‍රී ලාංකේය සංස්කෘතික අනන්‍ය ලක්ෂණ ප්‍රකට වන පරිදි වාදනයන් සිදු කරයි. එහිදී සංස්කෘතික ලක්ෂණ රැක ගනිමින් නවීකරණය කර ගනිමින් සමකාලීන මුහුණුවරක් එයට ලබා ගැනීමට ඔහු උත්සාහ කරයි. එයට හේතුව සංස්කෘතිය රැක ගැනීම යන කරුණු පිළිබඳ ඔහු තුළ ඇති වන වින්තනයයි. එය ස්වදේශික

සංස්කෘතික ක්‍රියාවලිය අරඹයා ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩ වාදකයෙකු තුළ ඇති විය හැකි මනෝ ධර්මතාවයකි.

එමෙන්ම විජිත නාවලයේ අදහසක් වී ඇත්තේ තමා ජීවත් වන පරිසරයේ සංස්කෘතිය භාණ්ඩ නිර්මාණයට ආලෝකය ලබා දුන් බවයි. කෘෂි කාර්මික සංස්කෘතික ජීවිතය මගින් සංගීත භාණ්ඩ නිපදවීමට අවශ්‍ය පසුබිම සකසා දුන් බවයි. මුල් කාලීනව නිර්මිත “හුලන්නු”¹⁶ නම් උපකරණය සතුන් පලවා හැරීම සහ කෘෂි ආර්ථිකයටත් සෞන්දර්යයටත් එකසේ උපකාරී වූ බව ඔහු පෙන්වා දෙයි. එමෙන් ම සත්ත්ව ගොවිපළවල් ඇසුරේ සතුන් සමඟ සිදු කරන සම්බන්ධතාවන් (සන්නිවේදන) උදෙසා නාදය වැදගත් තැනක් ගන්නා බව අවබෝධ කරගැනීම තුළ නිර්මාණය කළ සංගීත භාණ්ඩ හෝ ධ්වනි උත්පාදක ද ස්වයං සංගීත භාණ්ඩ නිර්මාණය පිළිබඳ මෙන් ම වාදන චින්තනය ද ගොඩනැංවූ බව ඔහු පෙන්වා දෙයි.¹⁷

ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩ වාදනය කිරීම පිළිබඳ අදහස ද මෙහිදී මතු වූ බව පෙනේ. බොහෝ විට ස්වයං සංගීත භාණ්ඩ නිර්මාණය කරන්නන් මෙන්ම එය වාදනය කරන්නන්ට එම භාණ්ඩ වාදනය සිදු කළ යුතු අයුරු පිළිබඳ පොදු නියවිත අදහසක් නොමැති වුවද වාදනය සමඟ බැඳී පවතින ඉරියව් පිළිබඳ යම් අධ්‍යයනයක් ස්වයං නිර්මිත භාණ්ඩ හරහා ලබාගත හැකි බව පෙන්වා දෙයි. වාදන ඉරියව්ව සංගීත භාණ්ඩයකට ඉතා වැදගත් වේ. සංගීත භාණ්ඩ වාදනය කිරීමට ශරීරයේ භෞතික මානව විද්‍යාත්මක සැකැස්ම උපයෝගී වන ආකාරය පිළිබඳ අවධානයක් යොමු කළ හැකි බව පෙනේ. ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩය පෙර භාවිත සංගීත භාණ්ඩයක අනන්‍ය ලක්ෂණ විශද කරවීම තුළ පෙර භාවිත ඉරියව් හා ක්‍රම ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩය වාදනය සඳහා යොදා ගැනීමට බොහෝ පිරිස් උත්සාහ දරා තිබේ යන්න මෙහිදී (පර්යේෂණයේදී) අවබෝධ කර ගත හැකි විය.

ඉහත සඳහන් කළ කරුණු ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩ තුළ ධ්වනිය උපදවා ගැනීම සඳහා ප්‍රාථමික ජනයා භාවිත ක්‍රමවේදයන්ට යොදා ගැනීම මානව සංගීත භාණ්ඩ වාදන චින්තනයේ ඒකමිතිය පෙන්නුම් කරනා බව විශද කරවයි. මෙහිදී නාදය උත්පාදනය කරගන්නා ක්‍රමවේද ලෙස,

- I. තැලීමෙන් හඬ උපදවා ගන්නා භාණ්ඩ - (stamping instruments)
- II. පෙළීමෙන් හඬ උපදවා ගන්නා භාණ්ඩ - (shaking instruments)
- III. බිඳීමෙන් හඬ උපදවා ගන්නා භාණ්ඩ - (blowing instruments)
- IV. පිරිගැටුම තුළින් හඬ උපදවා ගන්නා භාණ්ඩ - (struck instruments)
- V. වේගවත් ගැටුමින් උපදවා ගන්නා භාණ්ඩ - (concussive instruments)
- VI. සංසර්ෂණය මගින් හඬ උපදවා ගන්නා භාණ්ඩ - (friction instruments)¹⁸

මෙම හඬ උත්පාදන ක්‍රම සමඟ බැඳී ඇති තවත් අනුශංගික අංගයක් ලෙස මෙම නාද උත්පාදනය සඳහා උපයෝගීත අමුද්‍රව්‍ය පිළිබඳ අවධානය යොමු කළ යුතුය. ඒ අතර

- i. සත්ත්ව අස්ථි කැබලි (animal bones)
- ii. අතු රිකිලි (sticks)
- iii. ගෙඩි වර්ග (fruits)
- iv. උණ බට (bamboo)
- v. ලබු වර්ග (gourds)
- vi. පොල්කටු (coconut shells)
- vii. විවිධ බීජ වර්ග (seeds)¹⁹

¹⁶ මෙය කඳුකර ප්‍රදේශවල උස් කඳු මුදුන්වල වැවෙනා උස ගස් මුදුන්වල රඳවන සුළං පෙත්තක ආකෘතිය ගත් නාදය උත්පාදනය කරනා නලාවකි. කිසිවෙකුගේ ආධාරයකින් තොරව ස්වභාවික සුළගේ ආධාරයෙන් මෙහි නාදය නිපදවේ. උණ බට ආධාර කරගනිමින් සුළං පෙත්තෙහි කෙළවර හරස් අතට රඳවන හරස් කැපුමක් සහිත (Block flute shape) නලාවක් මගින් නාදය නිපදවේ.

¹⁷ 10.11.2018 දින විජිත නාවල සමග ඔහුගේ නිවසේදී සිදු කළ සම්මුඛ සාකච්ඡාවක් ඇසුරෙනි.

¹⁸ ප්‍රාථමික ජනතාවගේ සංගීත භාණ්ඩ, උත්පලා ඒකනයක, ගොඩගේ ප්‍රකාශන, 2015.

¹⁹ ඒකනයක, උත්පලා, ප්‍රාථමික ජනතාවගේ සංගීත භාණ්ඩ, ගොඩගේ ප්‍රකාශන, 2015.

වර්තමානයේ දී ඉහතින් දැක්වූ අමුද්‍රව්‍ය ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩ සඳහා යොදා ගන්නා අතර තවත් අලුතින් එක් වූ අමුද්‍රව්‍ය ද ඇත. ඒවා පහත පරිදි ය.

- I. p.v.c. බට (poly vinyl chlorid)
- II. fiber (ෆයිබර්)
- III. plastic (ප්ලාස්ටික්)
- IV. rubber (රබර්)
- V. steel (යකඩ)

මෙම ප්‍රාථමික භාණ්ඩ වාදනය හා වාදන ඉරියව් කුළ සංස්කෘතික ලක්ෂණ මෙන් ම පුද්ගල වර්ත ලක්ෂණ ඉස්මතු වනු ඇත. එබැවින් ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩ වාදනයේදී වාදන ඉරියව්වේ නිදහස මෙන්ම නිමාව සහ ආවේණික ඉදිරිපත් කිරීමේ ශෛලියකට අනුගත වීමේ හැකියාව ලැබීම නිසා ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩ පුද්ගල නිදහස වෙනුවෙන් නිර්මාණය කර ගනිමින් වාදනය කිරීම ද මෙම ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩ වාදනයට මානවයා කැමති වීමේ ඉඩක් ඇති බව සිතිය හැකි ය.

බොහෝ පිරිස් මෙම ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩ නිෂ්පාදනය ආර්ථික ක්‍රියාකාරකමක් ලෙස ප්‍රවර්ධනයට කැමැත්තක් දක්වන අතර ඒ සඳහා මූල්‍ය අනුග්‍රහය නොමැතිකම නිසා ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩ කීපයක් නිපදවා එය අතහැර දීමේ කණගාටුවට කරුණකි. කුඩා ළමුන්ගේ ක්‍රීඩා කටයුතු සඳහා සංගීත භාණ්ඩ යොදා ගැනීම ද මෙහිදී අධ්‍යයනය කෙරුණ කරුණකි. කුඩා දරුවන් සඳහා බට පතුරු කපා සකසා දෙනු ලබන සංගීත භාණ්ඩ ක්‍රීඩා භාණ්ඩ ලෙස යොදා ගැනීමත් මෙහිදී දක්නට ලැබේ. දෙමාපියන් විසින් මෙම සංගීත භාණ්ඩ තම දරුවන් උදෙසා නිර්මාණය කරදෙනු ලබන බව පෙනේ. දඩු බෙරය හා *sistrum* වැනි සංගීත භාණ්ඩ ඊට උදාහරණයකි.²⁰

එමෙන් ම මෙම ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩ කුඩා දරුවන් වාදනයට පෙළඹවීම මගින් ධ්වනිය පිළිබඳ කුඩා දරුවන්ගේ දැනුම වර්ධනය කරගත හැකි බව මෙහිදී පෙනී ගිය තවත් කරුණකි. නාද උත්පාදනය පිළිබඳ දරුවන්ගේ වින්තනය හා අවබෝධය වැඩි කිරීම මෙහි පරමාර්ථය වී තිබේ. දරුවන් ද මෙම ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩ වාදනයට දක්වන්නේ ඉහළ කැමැත්තකි.

මෙහිදී පෙනී ගිය තවත් විශේෂ සිදුවීමක් වන්නේ බොහෝ ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩ නාදය උපදවා ගැනීම දක්වා ක්‍රමානුකූලව සකසන බවත් පසුව එහි බාහිර පෙනුම පිළිබඳ අදහස අතහැර දමන බවකි. එමෙන් ම එහි වැඩිදියුණු අංග පිළිබඳ සැලකිලිමත් නොවී එය අතහැර දමන බවත් ය. නමුත් බොහෝ ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩ කුළ ඒවා වර්ධනය කරගත හැකි ලක්ෂණ පෙන්වුම් කරයි. බොහෝවිට එය අතහැර දමන්නේ සමාජයෙන් එයට නිසි පිළිගැනීමක් නොලැබෙන බව ඇති කරගන්නා පුද්ගල වින්තනය හෝ ආකල්පය මතයි.

ඉහත කරුණු දෙස විචාරාක්ෂීය යොමු කරන කළ පෙනී යන්නේ ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩ වාදනය සඳහා පුද්ගලයාගේ සංගීතම මනස ප්‍රමුඛ කාර්යයක් කරන බවයි. සංගීතමය මනස මගින් නව තානික වර්ණයන් හඳුනාගැනීමටත් සෙවීමටත් දක්වන ආසාව මෙහිදී ඉතා ප්‍රබලව පෙනේ. සංගීතමය මනසක් ඇත්තා සංගීතය පිළිබඳ විචාරාත්මක මනසකින් මෙන් ම නිර්මාණශීලී බුද්ධියෙන් යුතු වේ. එය මෙම ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩ නිපදවීම කෙරේ බලපාන ප්‍රබල කරුණක් වන අතර එය වාදනයෙන් තමන් විසින් ලබන ආත්මාභිමානය ඔහුගේ පුද්ගල පෞරුෂය මෙන් ම පුද්ගල ආකල්ප ද වැඩි දියුණු කරවයි. එමෙන් ම සමාජ ප්‍රගමනයට හේතු සපයයි.

ඉහත දක්වා ඇති කරුණු ඇසුරින් ස්වයං නිර්මිත සංගීත භාණ්ඩයන් වාදනයට මානවයා දක්වන කැමැත්ත ඇති වන්නේ කෙබඳු අයුරින් දැයි අධ්‍යයනය කළ හැකිය.

²⁰ 03.11.2018 දින හරිත තාරුක විජේමාන්න සමග කළ සම්මුඛ සාකච්ඡාවක් ඇසුරෙනි.

රූපාච්චිත

රූපය 01: Self made P.V.C. pan flute; රූපය 02: Self made Ekthar; රූපය 03: Self made bamboo zither.

රූපය 04: Self made bamboo slit drum; රූපය 05: Self made cow horn; රූපය 06: Self made bullroarer.

රූපය 07: Self made Adanahiriya Shaker; රූපය 08: Self made Singara Tharanga; රූපය 09: Self made handy tanpura.

රූපය 10: Self made glockenspiel; රූපය 11: Self made berimbau; රූපය 12: Self made Lanka rangiya.

රූපය 13: Self made Mithuru Beraya

- රූපය 01 - self made p.v.c. pan flute – p.v.c. බට යොදාගෙන නිමවන ලද ස්වයං නිර්මිත සුසිර වාදය බාණ්ඩයකි. (flute කාණ්ඩය)
- රූපය 02 - self made ekthar – අන බට, පොල් කටු ආදිය යොදා ගෙන නිමවා ඇති ස්වයං නිර්මිත තන්ත්‍රිය වාදය බාණ්ඩයකි.
- රූපය 03 - self made bamboo zither - අන බට යොදාගෙන කරන ලද ස්වයං නිර්මිත අවනද්ද වාදය බාණ්ඩයකි.
- රූපය 04 - self made bamboo slit drum - අන බට යොදාගෙන කරන ලද ස්වයං නිර්මිත අවනද්ද වාදය බාණ්ඩයකි.
- රූපය 05 - self made cow horn - මී හරක් අවික් යොදාගෙන කරන ලද ස්වයං නිර්මිත සුසිර වාදය බාණ්ඩයකි.
- රූපය 06 - self made bullroarer - ලී පතුරු යොදාගෙන නිර්මාණය කරන ලද ස්වයං නිර්මිත සුසිර වාදය බාණ්ඩයකි. (වාතය හා ලී පතුරු ගැටීම මගින් නාදය අපදී.)
- රූපය 07 - self made adanahiriya shaker - අඩනහිරියා හාක බීජ යොදාගෙන කරන ලද සෙලවුම් විභේසයට අයත් ස්වයං නිර්මිත වාදය බාණ්ඩයකි.
- රූපය 08 - self made singsara tharanga - කිතුල් ලී දූව යොදාගෙන නිමවන ලද අවනද්ද වාදය බාණ්ඩ විභේසයට අයත් ස්වයං නිර්මිත වාදය බාණ්ඩයකි.
- රූපය 09 - self made handy tanpura - දූව සහ ලබු කබල් යොදාගෙන නිමවන ලද ස්වයං නිර්මිත තන්ත්‍රිය වාදය බාණ්ඩයකි.
- රූපය 10 - self made glockenspiel - ඉවතලන ලෝහ පටි යොදාගෙන නිර්මාණය කරන ලද ස්වයං නිර්මිත ඝන වාදය බාණ්ඩයකි.
- රූපය 11 - self made berimbau - ලබු කබලක් සහ කුරුදු දන්ඩක් යොදාගෙන නිර්මාණය කරන ලද ස්වයං නිර්මිත තන්ත්‍රිය වාදය බාණ්ඩයකි.

ප්‍රශ්නාවලිය

දිනය :-

1. ස්ත්‍රී ලිංග පුරුෂ ලිංග
2. වයස :-
3. ඔබ කෙදිනක හෝ සංගීතය/ සංගීත භාණ්ඩ/ ගායනය ඉගෙන ගෙන තිබේද ?
4. ඔබ කෙදිනක හෝ සංගීත භාණ්ඩයක් නිෂ්පාදනය කර තිබේද ?
5. ඔබ විසින් සැකසූ සංගීත භාණ්ඩය ඔබ හඳුන්වන නම කුමක්ද ? ඔබට අනුව එය කුමක්ද ?
6. ඔබ සංගීත භාණ්ඩය පිළිබඳ ඔබ දැනුවත් වූයේ කුමන විෂයය පථයකින්ද ? හෝ කවර අධ්‍යාපනයක් ආශ්‍රයෙන් ද ?
7. එය නිර්මාණය කිරීමට පෙළඹවීමක් ඇති වූ ඤාණික සිදුවීම හෝ සිදුවීම් මොනවාද ?
8. සංගීත භාණ්ඩය නිෂ්පාදනය සඳහා ඔබ භාවිත කළේ කවර ද්‍රව්‍යයක් හෝ ද්‍රව්‍යයන් ද ?
9. ඔබ එය නිර්මාණය කරන ලද්දේ කාටද ? ඔබ වෙනුවෙන් හෝ වෙන කිසිවෙකු සඳහා ද ?
10. නිෂ්පාදන ක්‍රමය සහ භාවිත තාක්ෂණික ක්‍රමවේදය සඳහන් කර එය ඔබ නැවත ගොඩනගන්නේ නම් එය වෙනස් කිරීමට ඔබ කැමතිද ?
11. ඔබ භාවිත කළ ප්‍රධාන ධ්වනි විද්‍යාත්මක ලක්ෂණ මොනවාද ? එය භාණ්ඩයේ ධ්වනි ගුණය නිර්මාණය කිරීමට කෙතරම් වැදගත් වූයේද ?
12. එය ඔබට වාදනය කළ හැකි ද ?
13. ඔබ එය වාදනය කිරීම ඉගෙන ගැනීමට කැමතිද ?
14. එය වාදනය කිරීමට ඉගෙන ගැනීමට කැමති මක්නිසාද ?
15. ඔබ එය වාදනය කිරීම මිතුරන් සමග අත්හදා බලා තිබේද ? අත්හදා බලා ඇත්නම් ඔවුන්ගේ අදහස් කුමක්ද ?

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ, ලිපි සහ වෙබ් ලිපින

Bengtsson, Ingmar. 1973. Musikuetskap, stockholm Scandinavian University Books.

Bielawski, Ludwik. 1979. "Instrumentalmusik als Transformation der Menschlichen Bewegung. Mensch - Instrument-Musik." The Limitations of Mapping as a Structural Descriptive in Electronic Instruments.

Cranmer, Margaret. "Janko, Pual von." Grove Music Online. Ed. Laura Macy 20/01/2008. <<http://www.grovemusic.com/shared/views/article.html?section=music.14136>>.

Fontana, Eszter. "Tarogato." Grove Music Online. Ed. L Laura Macy 23/01/2008. <<http://www.grovemusic.com/shared/views/article.html?section=music.14136>>.

Heyde, Herbert. 1975. Grunalagen des naturlichen Systems der Musikinstrumente. Leipzig.

Hornbostel, Erich M. V. 1933. "The Ethnology of African Sound-Instruments. Comments on 'Geist und Werden der Musikinstrumente' by C. Sachs." Africa. 6(2): 129-57.

Kvifte, Tellef, and Jensenius, Alexander R. 2006. "Towards a Coherent Terminology and Model of Instrument Description and Design." NIME 06. p. 220-25.

Lysloff, R.T.A. and Matson, J. 1985. "A New Approach to the Classification of Sound-producing Instruments." Ethnomusicology. 29(2): 213-36.

ඒකනායක උත්පලා, ප්‍රාථමික ජනතාවගේ සංගීතය, ගොඩගේ ප්‍රකාශන, 2015.

ප්‍රනාන්දු රංජිත්, සංගීතවේදය, කර්තෘ ප්‍රකාශන, 2007.

සම්මුඛ සාකච්ඡා

සුමිත් සුබසිංහ, පසලුකුරු කුර්ස භාණ්ඩ නිෂ්පාදකයෝ, කනන්විල, හොරණ, 2018.11.10

ප්‍රේමසිරි එදිරිසිංහ, සහකාර විදුහල්පති, තක්සිලා මධ්‍ය විද්‍යාලය, හොරණ, 2018.11.08

විජිත නාවල, රත්නපුර පාර, රත්මල්ගොඩ, පෝරුවදණ්ඩ, 2018.11.10

රෝහණ බැද්දගේ, කුඩා උඩුව, හොරණ, 2018.11.05

හරිත කාරුක විජේමාන්න, පානදුර පාර, හොරණ, 2018.11.01

සමාධි රත්නායක, සංගීතවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශය, සංගීත පීඨය, සෞන්දර්ය කලා විශ්වවිද්‍යාලය, කොළඹ. 2018.11.06

ධනුෂ්කා හේරත්, සංගීතවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශය, සංගීත පීඨය, සෞන්දර්ය කලා විශ්වවිද්‍යාලය, කොළඹ. 2018.11.06

ඉමේෂා සෙවිවන්දි, සංගීතවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශය, සංගීත පීඨය, සෞන්දර්ය කලා විශ්වවිද්‍යාලය, කොළඹ. 2018.11.06

කරුණාධිපති, සංගීතවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශය, සංගීත පීඨය, සෞන්දර්ය කලා විශ්වවිද්‍යාලය, කොළඹ. 2018.11.06